

29 Νοεμβρίου 2016

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΔΥΣΚΟΛΗ αλλά ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ και ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ στην ΕΛΛΑΔΑ.

Ομιλία του προέδρου της ΚΕΟΣΟΕ στη συνέντευξη τύπου της ΕΔΟΑΟ

Σ' αυτή τη χώρα η θεωρητική προσέγγιση των αιτιών, που δημιουργούν τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, η ανάδειξη τους και η ταυτόχρονη παράθεση μέτρων για την επίλυση τους, έχει αναδειχθεί σε ύψιστη διαδικασία διαχρονικά.

Στην ίδια χώρα η εφαρμογή μέτρων και πολιτικών που θα θεραπεύσουν τις αδυναμίες και θα επιφέρουν λύσεις ανακούφισης προκειμένου να δρομολογηθούν οι όποιες θετικές εξελίξεις, παραμένει σαν διαδικασία άγνωστη σ' αυτόν τον τόπο.

Μελέτες πλουσιοχρηματοδοτηθείσες στοιβάζονται στα γραφεία των ιθυνόντων μέχρι να ξεπεραστούν από την πραγματικότητα για να επαναχρηματοδοτηθούν και άλλες που θα 'χουν κι αυτές την ίδια κατάληξη.

Ίσως ν' αποτελεί φωτεινή εξαίρεση απ' τον προαναφερθέντα κανόνα η μελέτη εκπόνησης του στρατηγικού σχεδίου για το marketing και branding του ελληνικού κρασιού, που βρίσκεται στο στάδιο της εφαρμογής της και αναμένονται σε εύθετο χρόνο οι μετρήσεις των αποτελεσμάτων της.

Μακάρι και η σχεδιαζόμενη και αναγκαία ταυτόχρονα μελέτη του στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της ελληνικής Αμπελουργίας να έχει την ίδια και καλύτερη τύχη απ' αυτή του ελληνικού οίνου.

Μ' αυτή την ευχή θα ήθελα να θέσω στην σημερινή συνάντηση συνοπτικά μεν συγκεκριμένα δε – κάποιες σκέψεις που ενδεχόμενα θα συμβάλλουν στην δημιουργία ενός εποικοδομητικού διαλόγου, που θα έχει σαν στόχο την λήψη μέτρων και την εφαρμογή πολιτικών για την ανάπτυξη της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑΣ, την ανταγωνιστικότητα των ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ και την διεύρυνση εν τέλει του υφισταμένου ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.

Προκαταβολικά θα ήθελα να επισημάνω, πως οι όποιες προτάσεις λύσεων παρατεθούν στην συνέχεια επηρεάζονται σ' ένα σημαντικό βαθμό από τις συνθήκες λειτουργίας της παραγωγικής διαδικασίας του πρωτογενή τομέα τόσο στο ευρωπαϊκό όσο και στο παγκόσμιο επίπεδο. Θα πρέπει κατ' επέκταση της προαναφερόμενης παραδοχής να επισημάνουμε:

1. Η εφαρμοζόμενη σήμερα Κοινή Αγροτική Πολιτική λειτουργεί κατ' επιταγή των κανόνων του Διεθνούς Εμπορίου, που ακυρώνει κάθε έννοια προστατευτισμού, μηδενίζει τις πάλαι ποτέ ισχυρές δασμολογικές πρακτικές και ανοίγει διάπλατα την παγκόσμια αγορά στην ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, τεχνολογίας, εργασίας.

2. Η παγκοσμιοποίηση ειδικά στο χώρο της αγροτικής οικονομίας έφερε σαν αποτέλεσμα την αλλαγή του μοντέλου οργάνωσης και λειτουργίας της παραγωγικής διαδικασίας του πρωτογενή τομέα.

- Πέρασαμε απ' το μοντέλο της παραδοσιακής αγροτικής εκμετάλλευσης οικογενειακού τύπου στο μοντέλο της επιχειρηματικής μονάδας, που αποσκοπεί αποκλειστικά και μόνο στο κέρδος, επαναπροσανατολίζοντας την μορφή της παραγωγικής διαδικασίας στην κατεύθυνση της εντατικής και εκτατικής ταυτόχρονα καλλιέργειας

- Για πρώτη φορά στο τραπέζι των συζητήσεων τίθεται θέμα σταδιακής κατάργησης των άμεσων ενισχύσεων μετά το 2020

- Για πρώτη φορά επενδύονται κεφάλαια από πολυεθνικές στον πρωτογενή τομέα

- Η μεταποίηση και το εμπόριο επενδύει μέρος των κερδών, στον τομέα του πρωτογενή, πράγμα άγνωστο μέχρι πρότεινος. Την ίδια πρακτική εφαρμόζουν και οι αλυσίδες των μεγάλων επιφανειών

- Οι πρώην κάτοχοι των αγροτικών εκμεταλλεύσεων μετατρέπονται σε εργάτες γης στα αχανή αγροκτήματα των πολυεθνικών

- Το κόστος εργασίας συμπιέζεται

- Το παγκόσμιο γεωργικό εισόδημα μειώνεται συνεχώς όπως άλλωστε και στην Ελλάδα

- Η έννοια της γεωγραφικής ένδειξης και ο ποιοτικός χαρακτήρας της παραγωγής ελάχιστα πλέον ενδιαφέρει, όπως διαφαίνεται και από την υπό συζήτηση εμπορική συμφωνία μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ (TTIP)

1. Το αποτέλεσμα του νέου μοντέλου οργάνωσης του πρωτογενή τομέα έφερε:

- Τις νέες παραγωγικές χώρες διατροφικών προϊόντων να πρωτοστατούν στο παγκόσμιο εμπορικό προσκήνιο

- Τον παγκόσμιο εμπορικό ανταγωνισμό να παραμερίζει, να συρρικνώνει και να εξαφανίζει εν τέλει χιλιάδες αγροτικές εκμεταλλεύσεις παγκόσμια, αλλά στον χώρο της ευρωπαϊκής αγροτικής οικονομίας

- Τις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές να εξελίσσονται σε βάρος των παραδοσιακών εξαγωγικών χωρών της γηραιάς Ηπείρου
- Την διατροφική αλυσίδα στην ίδια την ΕΕ να εξαρτάται όλο και περισσότερο από φορείς, που δεν παράγουν οι ίδιοι και από χώρες που βρίσκονται έξω από τα σύνορα της ΕΕ

Σ' αυτό το νέο περιβάλλον καλούμαστε να αναζητήσουμε τρόπους αναχαίτισης των δυσμενών επιπτώσεων που υφιστάμεθα, ειδικότερα στον τομέα της ελληνικής αμπελοοινικής οικονομίας καλούμαστε ν' αξιοποιήσουμε τα όποια εθνικά συγκριτικά πλεονεκτήματα διαθέτουμε, καλούμαστε να θωρακίσουμε τον παραγωγικό ιστό της αμπελοοινικής μας οικονομίας και εν προκειμένω καλούμαστε να διασφαλίσουμε την βιωσιμότητα του πρώτου και την ανάπτυξη στην συνέχεια των αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων της χώρας.

Την ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

στην ΕΛΛΑΔΑ

Θα πρέπει να προσδιορίσει η μελέτη του αμπελουργικού στρατηγικού σχεδίου, που οφείλουμε άμεσα να εκπονήσουμε.

Επιχειρώντας να συμβάλλουμε θετικά στο διάλογο που ανοίγει σήμερα από την ΕΔΟΑΟ, θα θέλαμε να παραθέσουμε στη συνέχεια κάποιες σκέψεις, που σχετίζονται με τις αδυναμίες και τις δυνατότητες του αμπελουργικού κλάδου:

1. ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του αμπελουργικού μητρώου 155.779 αμπελουργικές εκμεταλλεύσεις ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΝ 614.450 στρέμματα οινάμπελα στην ΕΛΛΑΔΑ.

Δηλαδή η κάθε μια εκμετάλλευση καλλιεργεί κατά Μ.Ο. οινάμπελα συνολικής έκτασης 3,94 στρέμματα ή 0,394 Ha.

Το μικρό μέσο μέγεθος δεν είναι το μόνο πρόβλημα, υποδηλώνει ταυτόχρονα μια εντελώς αντιπαραγωγική διαστρωμάτωση αφού:

ü Το 82,5% των αμπελουργών διαθέτει έκταση μέχρι 5 στρέμματα και καλύπτει το 36,1% των εκτάσεων της χώρας με αμπέλια

ü Το 97,1% των αμπελουργών διαθέτει έκταση μέχρι 20 στρέμματα και καλύπτει το 71,7% των εκτάσεων της χώρας με αμπέλια

ü Οι κάτοχοι αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων μεταξύ 20 και 30 στρεμμάτων, (έκταση πάνω από την οποία πιθανόν διασφαλίζεται βιωσιμότητα), αποτελούν το 1,4% του αριθμού των αμπελουργών και αντιστοιχούν στο 8,9% των εκτάσεων

ü Πάνω από 50 στρέμματα κατέχει το 0,5% του αριθμού των αμπελουργών και οι εκτάσεις

τους αντιστοιχούν στο 10,6% της επιφάνειας του ελληνικού αμπελώνα

Ενδεικτικά στη Γαλλία όπου είναι η χώρα με τη μεγαλύτερη υπεραξία στο κρασί ο μέσος όρος επιφανείας αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων ανέρχεται σε 100 στρέμματα, ενώ στην Ιταλία στα 50 στρέμματα.

Αποτελεί συνεπώς μείζονος σημασία ζήτημα το μικρό και κατακερματισμένο μέγεθος των αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων στη χώρα μας.

Θα πρέπει κατ' αρχήν η ίδια η μελέτη να προσδιορίσει το μέγεθος μιας εκμετάλλευσης που είναι βιώσιμη σε σχέση με το καλλιεργητικό κόστος και τις τιμές πώλησης του αμπελουργικού προϊόντος και στη συνέχεια να προσδιοριστεί το μέγεθος που θα διασφαλίζει την ανταγωνιστικότητά της και θα αφήνει ένα εύλογο εισόδημα στον παραγωγό, αφού αφαιρεθεί το ύψος των απαιτήσεων σε κεφάλαιο χρηματοδότησης επενδύσεων εκσυγχρονισμού της εκμετάλλευσης.

Ενδεικτικές πολιτικές για την επίτευξη του στόχου της μεγέθυνσης είναι:

- Πολιτικές γης που θα θεσπίζουν το δικαίωμα της προαγοράς των αγροτικών γαιών
- Πολιτικές φορολόγησης κληρονομιών και μεταβιβάσεων, που θα διευκολύνουν και θα ενισχύουν τη μεγέθυνση των κλήρων
- Πολιτικές χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους της αγοράς των αγροτικών ακινήτων
- Πολιτικές εφαρμογής των χρήσεων γης στον χωροταξικό σχεδιασμό, που θα ανατρέπουν τον κατακερματισμό και τη διαίρεση
- Πολιτικές που θα ενισχύσουν την αύξηση του μεγέθους των εκμεταλλεύσεων μέσω της διάθεσης των νέων Αδειών Φύτευσης

Αξίζει να επισημανθεί πως οι χαμηλότερες του ορίου βιωσιμότητας αμπελουργικές εκμεταλλεύσεις οφείλουν να προσανατολίσουν την παραγωγική τους διαδικασία με καλλιεργητικές μεθόδους συλλογικού χαρακτήρα, όπως οι Οργανώσεις Παραγωγών και οι συνεταιρισμοί.

2. ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ

Έχουμε γίνει πολλές φορές μάρτυρες του φαινομένου της απουσίας της καλλιεργητικής φροντίδας για λόγους που σχετίζονται με τις υψηλότερες τιμές των γεωργικών εφοδίων (λιπάσματα και φυτοφάρμακα).

Επιτέλους θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα ρύθμισης της αγοράς που σχεδόν τριπλασιάζει το κόστος καλλιέργειας σε σχέση μ' αυτή άλλων ανταγωνιστριών γειτονικών χωρών.

Ταυτόχρονα ο εκσυγχρονισμός των μηχανικών μέσων και των υποδομών θα πρέπει να ενταχθεί σε προγράμματα με ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης όπως γίνεται σ' άλλες χώρες (αναπτυξιακοί νόμοι, ΠΑΑ, πιστωτικός φορέας αγροτικής ανάπτυξης).

Στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να εκδοθεί το εθνικό θεσμικό πλαίσιο της στήριξης των Οργανώσεων Παραγωγών του αμπελοοινικού τομέα από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης

3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΑΓΡΟΤΩΝ – ΕΦΚ

Αποτελεί κοινή πεποίθηση του αγροτικού χώρου ότι το νέο φορολογικό και ασφαλιστικό πλαίσιο των αγροτών, μειώνει δραστικά το ήδη χαμηλό εισόδημά του.

Οι νέες ρυθμίσεις επιβεβαιώνουν με τον χειρότερο και οδυνηρό τρόπο, τις πολιτικές αλλαγής του μοντέλου αγροτικής παραγωγής στην Ελλάδα, που είναι βασισμένο στις οικογενειακές εκμεταλλεύσεις, αφού κανένας αγρότης δεν θα είναι σε θέση ν' ανταπεξέλθει οικονομικά.

Η αφαιμάξη του παραγόμενου εισοδήματος των αγροτών συντελείται με:

- την αύξηση της φορολόγησης, μέσω της κατάργησης του αυτοτελούς συντελεστή 13% και της ένταξης των αγροτικών εισοδημάτων στην κλίμακα των μισθωτών, από το πρώτο ευρώ

- την αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών τους και των μελών της οικογένειάς τους από το 9,5% σταδιακά στο 27,2%, αύξηση δηλαδή κατά 300%

- τη φορολόγηση πλέον των άμεσων ενισχύσεων που πάνω από τις 12.000 € προστίθενται στα ακαθάριστα έσοδα

- την αύξηση του ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης

- την αύξηση του ΕΦΚ στο κρασί, γεγονός που ήδη έχει φέρει αναρχία στην αγορά με κύρια θύματα, τους αδύναμους κρικούς στην αλυσίδα παραγωγής – αγοράς.

Οι φορολογικές και ασφαλιστικές επιβαρύνσεις για την οικονομική πρακτική αποτελούν στοιχεία κόστους.

Είναι ζήτημα κατά πόσο στον αμπελοοινικό τομέα οι επιβαρύνσεις αυτές μπορούν να μετακυλισθούν στην τιμή ή θα επιβαρύνουν το ίδιο το εισόδημά τους, με καταλυτικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα των εκμεταλλεύσεών τους.

4. ΕΝΙΑΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΜΠΕΛΟΤΕΜΑΧΙΩΝ

ü Από τα 43 € / στρέμμα της ενίσχυσης της ΚΟΑ από τον ΕΘΝΙΚΟ ΦΑΚΕΛΟ, περάσαμε στα 14,4 € / στρέμμα του ΟΣΔΕ

ü Ταυτόχρονα συνεχίζει ο ανταγωνισμός της σουλτανίνας (330 € / στρέμμα) και της κορινθιακής (370 € / στρέμμα) να δυναμιτίζει τα θεμέλια της οινικής αγοράς

ü Ήδη συζητούνται στην Commission προτάσεις για τη σταδιακή κατάργηση των άμεσων ενισχύσεων και μεταφορά του μειωμένου προϋπολογισμού τους στο β' Πυλώνα

5. ΑΓΟΡΑ

ü Ιχνηλασιμότητα της πρώτης ύλης και του τελικού προϊόντος που αποτελεί μείζον θέμα του τομέα

ü οινοποιήσιμες ποικιλίες και μη

ü άμπελος και αποστάγματα

ü παράτυπη διακίνηση εισαγόμενων οίνων

• επισήμανση οίνων

6. ΦΥΤΩΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ

• έμφασή στην παραγωγή υγιούς και πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού

• φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι (μητρικές φυτείες, φυτώρια, εισαγόμενο υλικό)

• αντιμετώπιση νέων ασθενειών

• πιστοποίηση ελληνικών ποικιλιών

• κλωνική επιλογή – τεχνικός κανονισμός

7. ΕΡΕΥΝΑ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Το τρίπτυχο έρευνα – εκπαίδευση – καινοτομία αποτελεί το λιγότερο αναπτυγμένο πεδίο στον τομέα μας, όμως είναι η βασικότερη προϋπόθεση για την ανάπτυξή του.

Εξαιρεση αποτελούν οι οργανωμένες δομές εκπαίδευσης των πανεπιστημιακών και τεχνολογικών ιδρυμάτων της χώρας.

Δεν νοείται Στρατηγικός Σχεδιασμός είτε για την ελληνική αμπελουργία, είτε για το ελληνικό κρασί χωρίς επενδύσεις σε έρευνα και καινοτομία.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός καταλήγει στο «Όραμα» για κάθε σχέδιο, ενώ απαραίτητα εργαλεία για την υλοποίηση του είναι τα ερευνητικά αποτελέσματα και οι καινοτόμες πρακτικές σε κάθε βήμα ανάπτυξης του προϊόντος.

Παρ' ότι υπάρχουν κοινοτικοί πόροι, δεν υπάρχει συντεταγμένη οργάνωση του τομέα για να τους απορροφήσει.

Η ιεράρχηση των αναγκών σε συνεργασία με τους επιστήμονες της χώρας, πρέπει να αποτελέσει πρωταρχική επιδίωξη.

Η ένταξη θεμάτων που άπτονται της κλιματικής αλλαγής είναι από τα κορυφαία ζητήματα που απαιτείται να προτάξουμε.

Η έλλειψη προσανατολισμού και κονδυλίων για την εκπαίδευση – κατάρτιση του φυσικού πληθυσμού του αμπελοοινικού τομέα, είναι κραυγαλέα από το τρέχον Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Με ποιο τρόπο θα γίνουν κοινωνοί των ραγδαίων αλλαγών σε όλα τα επίπεδα οι Έλληνες Αμπελουργοί, χωρίς δομές εκπαίδευσης;

Πως οι Έλληνες αμπελουργοί γίνονται γνώστες των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους;

Με ποιο τρόπο θα αναβαθμισθεί η συλλογική κουλτούρα, η βούληση για ποιοτική παραγωγή μέσω σχημάτων και διαδικασιών που είναι δοκιμασμένες έξω από την Ελλάδα;

Πως θα διαχυθεί η νέα γνώση;

Δεκάδες ερωτήματα που η απάντηση είναι μονόδρομος. Η εκπαίδευση για το χώρο αυτό της αλυσίδας παραγωγής εξακολουθεί να παραμένει τρίτη προτεραιότητα για τους πολιτικούς ιθύνοντες.

Εμάς αφορά και εμείς οφείλουμε να βρούμε τις λύσεις.